bjbv

Прецȣл ачестеї Фої дін прєȣнъ кȣ Фоіа пентрȣ мінте інімъ ші літератȣръ єсте пе ȣн жȣмътате де ан кȣ поща

2 ф. 24 кр., фъръ пощъ 2 ф. 8 кр. арџ. Пентрȣ ѧнщіінцъріі се плътеск пънъ ла 6 рѫндȣрі 8 кр. де ачі ѧнсȣс 1 кр. арџінт де ȣн рѫнд.

№ 52. 1840

(CU PREA'NALTA VOIE.)

GAZETA DE TRANSILVANIA.

Brashov, 22. Dekemvrie.

Цара Ромѫнеаскъ ші Молдова.

Бȣкȣрещї Дек. 9. к. в. Общеаска адȣнаре а репрезентанцілор Църіі ромѫнещї фȣсесъ кіематъ ѧн Бȣкȣрещї ѧнкъ пе 15 Ноемріе к. в., пе кѫнд с'аȣ ші афлат де фацъ тоцї депȣтаціі; ѧнсъ дін прічіна боалеї преосфінціісале а Мітрополітȣлȣї каре єсте презідент натȣрал а адȣнъріі, сесіа нічї пънъ ѧн зіоа сȣс нȣмітъ нȣ с'аȣ пȣтȣт ѧнчепе. — Кȣмкъ катастрофа дін ȣрмъ аȣ пȣтȣт прічінȣї о маї тімпȣріе кіемаре а общещіі адȣнъріі, дȣпъ кȣм се ворбеще ѧн пȣблік, єсте кȣ атѫта маї апроапе де адевъръ, кȣ кѫт щім, кȣмкъ ѧн пȣтереа артіколȣлȣї ал 60 леа дін регȣламентȣл органік, „Домнȣл єсте ѧндаторат а о стрѫнџе пе фіеще каре ан ла ѧнтѫїȣ Декемвріе ѧн Бȣкȣрещї," ѧнсъ къ, „єл поате съ о стрѫнгъ ші песте обічнȣіта време ла ѧнтѫмпларе де фоарте марї требȣінце." — Ніще повещї, спре пілдъ кȣмкъ Мъріа са Прінцȣл домніторїȣ Гіка, аȣ пріїміт дела Сȣлтанȣл 100 тȣрчї ші кѫцїва харапї спре паза са, прекȣм ші алтеле ачестор асеменеа, съ ле лъсъм ка съ ле креазъ чіне ва вреа. Адевъръл єсте, кȣмкъ Домнȣл Църіі ромѫнещї єсе ѧн тоате зілеле фъръ нічї о сȣітъ арматъ ка ші пънъ ачі. — Балȣрї маскате єстімп дін порȣнка гȣвернȣлȣї ѧн Бȣкȣрещї нȣ се вор цінеа, ѧнсъ кȣ атѫта вор фі маї нȣмероасе пікнічеле. — Іарна ші ѧн цара ромѫнеаскъ єсте аспръ; прецȣл бȣкателор с'аȣ ȣркат.

— Шкоалеле дін Бȣкȣрещї. Дȣпъ че пȣблікȣл нострȣ аȣ четіт ѧн прівінца інстітȣціеї пȣбліче атѫт планȣл „Кȣріерȣлȣї ромѫнеск", кѫт ші — маї тѫрзіȣ — інтересантеле деслȣшірї але Діректорȣлȣї П. Поенарȣл, ѧн кȣвѫнтȣл съȣ ѧндрептат кътръ Домнȣл църіі ші кътре тінеріме фъкȣте, прекȣм ші програма ѧнвъцетȣрілор пе анȣл че трече *), фіещекаре дін ної ѧнтреабъ ші фъръ воіе: „Апої дар' каре сѫнт пȣнктȣріле де къпетеніе, ѧн каре інстітȣціа ромѫнеаскъ аре съ патъ реформъ ші де ȣнде аре съ віе ачеа?" Ної, спре оарешкаре одіхніре але ачелора, карії сімт ші кȣноск десъвѫршіт пȣтереа інфлȣінцеї шкоалелор бȣне саȣ слабе асȣпра десволтъріі ȣнеї націі, авем ȣрмътоареле датȣрї сігȣре: ѧн прімъвара трекȣтъ, дȣпъ че каȣза шкоалелор с'ар фі мотіват ѧнсȣш ѧн общеаска адȣнаре, маї мȣлцї дін професоріі дела Ст. Сава провокацї прін єфоріе, се апȣкаръ кȣ о кълдȣръ маре де ȣн проіект пентрȣ о реформъ радікалъ. Дȣпъ кѫтева зіле ші нопцї де мȣнкъ, дѫншіі алкътȣіръ ȣн регȣламент де вреo 18 коале манȣскрісе. Дѫндȣсе ачест регȣламент Мъріі Сале Прінцȣлȣї, с'аȣ ші орѫндȣіт о комісіе де шасе мъдȣларї ка съ'л черчетезе, ші пе ȣрмъ фъкѫндȣісе обсервацііле требȣінчоасе, съ'л деа ѧн формъ де проіект ѧн черчетареа, десбатереа ші апробаціа общещіі адȣнъріі. Ачел проіект єшіт дела професорї дакъ єра съ фіе пȣс ѧн лȣкраре, череа песте 20,000 галбенї ѧмпърътещї. Фрȣмос къпітал; ѧнсъ єл ар адȣче камътъ ѧнміітъ!

*) Везї Фоаіеа пентрȣ мінте шчл. Нріі 22, 23, 24, 46, 47.

Комісіа н'аș апукат а се адуна мâкар одатъ спре а'шї анчеп лукраріле, дін причинъ къ, общеаска адунаре че шї пână атунчї дшї антінеаș сесіїле сале пе маї мулте лунї песте врема хотърътъ прін регуламент, аș декїар, кумкъ ан ачест ан н'аре вріме а се сфърші къ реформа шкоалелор. Ну се поате тъгъдуї, кумкъ сума нумїтъ ла мулцї лї се ва фі пърут прea енормъ шї къ анвоіе де а се кâщіга пентру шкоале. Латтъръріле сънт ну не батъме. Гречїї ан анїї трекуцї боінд а'шї антемеіа о универсітате ан Атіна, венірь ла кунет де а чере ажуторїу нумаї де професорї, чї шї де банї дела Европенї шї ануміт дін Церманіа.

Наш. 1 Дек. к. в. Фостул міністру а требілор дін лонтру Д. Логофът Александру Гіка, не маї іертънду'л ампреюръріле касніче а цінea постул съу, аș єшї; іар' ан локу'ї аș інтрат Д. м. Логофът Дунул Балш, ун бърбат ла локул съу. — Ар фі времea а маї арунка токма акума о прівіре асупра анналнтърілор че се фак шї ан капітала Молдовеї ан прівінца інституцієї публіче шї a літературеї. Документеле публікате ку прілежul зілеї аніверсаре a академієї Міхаілене, пе каре ноі ле ампъртъшім ан Фоаіеа ноастръ де астъзї (Нрu. 52)), арункъ чea маї дорітъ лумінъ пеste ачест обієкт атът де інтересторіу.

— Періодul де лъзъret c'aș рідікат шї де катре Буковіна ла 5 зіле, поате доар' дін причіна чумеї че іар' маї анчепе a се анчінце ічї колеa дін коло де Дунъре. — Іарна ан Молдова шї алтъдатъ кам де обще аспръ, естімп дупъ o зъпадъ гроаș домнеще ку спринтеніе мултъ.

Турчіа.

Патріархul армено-неуніт ла черерea націеї фу скос дін скаунul съу, шї ан локul джсълуї фу ашезат патріархul чел де маї наінте, пе каре аннаінте ку 18 лунї ла скосесъръ. Чел де курънд скос есте ку чербічea таре шї врăшмаш тътурор анноірілор. Дін протівъ патріархul чел ноу есте ун бърбат, карele прін толеранціа шї культура са есте куноскут шї пентру ачеаста ла тоатъ націа іубіт.

Єгіптul.

Супунірea луї Мехемед Алі ла кондіціїле трактатулуї дін 15 Іуліе, есте офічіал куноскутъ. Ва съ рămжіе нумаї кліроном ал Єгіптулуї, ансъ тот ка басал ал Порцієї, іар' флота турчеаскъ съ o dea андъръпт, фъръ a претинде нічї мâкар ун ban despъgubire. Конвенціа анкеіатъ ла Александріа ан 28 Ноемврie a. к. антре комодорul Напіер ка анпътернічіт дін партea оцірілор аліате шї антре Богос Іусуф Беіу, міністрul шї плініпотенціарїul луї Міхемед Алі купринде патру артіколї. 1. Дупъ че комодорul Напіер анкредінцеазъ пе віце-країul, кумкъ репрезинтанціі пътерілор аліате рекомандъ Порцієї, ка джнса съ'л ашезе ан окърмуірea де моцініре a Єгіптулуї, шї къ ачеаста рекомандаціе дшї ва авea доріtul резултат, A. Са віче-країul се андатореазъ a кіема андъръпт пе фіul съу Ібрахім дін Сіріа, тотдеодатъ a трiміte акасъ флота турчеаскъ, дупъ че ва луa анцiiінцare офічіалъ, кумкъ: Поарта ї лasъ окърмуірea de моцініре a Єгіптулуї, каре есте шї рămжне кезъшуітъ de катре пътерiле аліате. 2 Комодорul Напіер ва орândуї дін парте'шї ун вас de абур пентру ун офіцер єгіптеан, каре есте съ треакъ ла Сіріа кu порунчіле віче-країулуї катре фіul съу. Командірul прімарїу a марінеї Британіче, ва нумі дін парте'шї ун офіцер, каре съ прівігезе асупра дешертърії Сіріеї de міліціа єгіптеанъ. 3. Ан прівінца челор маї дін сус, комодорul Напіер дін партea оцірілор Британіче се андатореазъ a прекурма врăжмъшіile, атът ампротіва Александріеї, кът шї ампротіва орі карії алте пърці a Єгіптулуї; ел тотдеодатъ ва ангріжі пентру транспортul рăніцілор, a болнавілор шї a ле алтор оцірї de a віче-країулуї дін Сіріа пână ла Єгіпт пе корабіі Британіче. 4 Се анцелеце, къ арміа єгіптеанъ ва фі андаторатъ a се ретрage дін Сіріа кu тоатъ артілеріа, кu армеле, каіі, муніціа шї кu тот матеріалul требуінчос ла oaсте. Ачест документ се фъку ан доуъ оріцінале. Дупъ ачеаста се шї трімісерь рапортурї атът ла Константінопол кът шї ла Паріс шї ла Курціле аліате. Ашa дар Ібрахім Паша дшї адунъ ремъшіцеле oастеї сале дін тоатъ Сіріа шї дін тоате търіile кате ле маї цінea джнсul ку нумърul ка ла 25 міі. Ва анcъ шї пână ан мінутul субскрієрії документулуї сус анcемнат, ера нінорочіт ан маршul съу; пентрукъ мунтенії ну анчетасерь a'л неодіхні шї гарнізонul атът чел дін Ierусалім de 500, кът шї дін алте четъцї c'aș дат ан мâніле пътерілор аліате. Графul Валевскі агентul францозеск, c'aș анторс дін Александріа фърь нічї o ісправъ акасъ. — Се борбеще кu ан урма челор антâмплате флота аліацілор ва іерна ан портul дела Александріа. Напіер ал курсул нумe ансуфлъ гроаș атът ан Сіріа кът шї ан Єгіпт, аș добândіt шї пână акума ун дрослбіt респект шї кум am зіче прієтінія луї Мехемед Алі.

bjbv

bjbv

Херцеговіна.

Алі Паша (пела 2 Дек.) аў ѧмплѫнтат ѧн парї маі мўлт ка о сўтъ де капете атѫт де а лъкўіторілор къзўцї ѧн ловіреа де ла Тўсўіево, кѫт ші де а Монтенегрінілор, ѧмпреціўрўл касеї лўї Ісмаіл Ценгіч Ага, кареле фўсесъ оморѫт маї наінте. Дўпъ ачеастъ фаптъ де ръсбўнаре Алі Паша пе Влъдікўл дін Монтенегро (тотдеодатъ стъпѫн а Монтенегрінілор) ѧл ѧмбіе кў паче, каре ѧмбіере ѧнсъ, де ші сенатўл монтенегрін се аръта аплекат а о пріімі, Влъдікўл о рефўзъ кў мъніе. Кў тоате ачестеа Паша слобозі дін трўпеле сале, опріндў'шї нўмаї 2000 дін трѫнселе. Ѧн тоате ачестеа мъсўрї але лўї Алі Паша се веде а фі чева аўкрў де таінъ, ал кърўї ўрмърї маї тѫрзіў се вор въді.

Франца.

Дўпъ атѫтеа десбатерї ѧнвершўнате параграфўл адресеї асўпра Оріентўлўї фў пріїміт дўпъ кўм лаў скімбат комісіа, кў о маіорітате де 247 ѧмпротівъ ла 161 гласўрї. Ачела сўнъ аша: „Франца аў ажўнс ѧнтр'о мішкаре віе ѧн прівінца ѧнтѫмплърілор дін Оріент. Маіестатеа Воастръ теаї възўт сіліт, а ѧнтрепрінде гътірї, каре сѫнт а се спріжоні. Спре съвѫршіреа ачелора с'аў дескіс кредіте екстраордінаре пе каре ноі ле вом черчета. Франца ѧн стареа ўнеї пъчї ѧнармате ші пътрўнсъ де сімцемѫнтўл пўтерії сале, ва прівігеа пенгрў пъстрареа екілібрўлўї (біланц) єўропенеск ші нічї о вътъмаре ал ачелўіаш нў о ва сўфері. Ачеаста єсте датоаре Франца рангўлўї съў пе каре єа ѧл аре ѧнтре нації. Одіхна лўмії нў єсте інтересатъ маї пўцін ла ачеаста, декѫт сігўрітатеа са ѧнсўш. Дакъ апърареа дрептўрілор ші а інфлўінцеї сале пофтеще, атўнчї Сіре Домніата ворбеще, ла кіемареа Домніітале Францозії се вор рідіка. Цара ѧнтреагъ фъръ зъбавъ ва адўче тоате жъртфеле. Деспре ажўторінца Націеї Домніата съ фії ѧнкредінцат."

Нўмерії сечї преа де мўлте орї сѫнт ріторї фоарте бўнї, кънї адекъ єї аратъ маї ѧнведерат де кѫт тоатъ авереа саў ліпса. Ѧн сесіа камерії Депўтацілор дін 7 Дек., міністрўл де фінанцъ Д. Хўман маї пофті пентрў анўл че трече 1840, о сўмъ екстраордінаръ де маї біне ка 184 міліоане франчї, дін прічінъ къ фондўріле дате пънъ акўма ла департаментўл де ръсбоїў, ла марінъ ші ла зідіріле пўбліче нў ажўнг. Дінтр'ўн проспект а стърії фінанціале тот кў ачелаш прілеж ащернўте де кътръ міністрў, се веде, кўмкъ вістіеріа ші пънъ акўма аре ліпсъ де о сўмъ де 282 міліоане; кўмкъ дўпъ сокотеалъ ѧннаінте фъкўтъ гўбернўа пе анўл 1841 ва авеа требўінцъ де 1200 міліоане, кѫнд ѧнсъ венітўл ва фі нўмаї 1155 міліоане. Іар' декўмва пентрў анўл 1842 ѧмпреціўръріле ар фі тот аша греле ка пънъ ачі, атўнчї келтўіеліле Францеї пе треї анї вор трече песте венітўрї кў 839 міліоане. Кў прілежўл ачеста съ нў ўїтъм а арўнка окії ші ла бўцетўл алтор статўрї єўропене, дінтре каре ўнеле вор фі стѫнд ѧнкъ доаръ ші маі. . .

Планўл ѧнтърірії Парісўлўї кў зід ші кў бастаіе нў маї че се ва пўне ѧн лўкраре. Маршалўл Сўлт пофті ѧн 12 Дек. 140 міліоане спре ачеста скоп дела камеръ. Десбатеріле с'аў ѧнчепўт, ѧнсъ хотърѫре ѧнкъ нў с'аў дат.

Італіа.

Графўл Анатол Демідоф (екселенц) Рўс де леціа гречеаскъ ръсърітеанъ, ѧнкъ ѧн Октомвріе а. к. лўъ ѧн късъторіе пе прінцеса Амаліа, фіїка де кредінца католікъ а прінцўлўї де Монтфорт Іеронім Бўнъпарте (фрателе лўї Наполеон) фостўлўї одініоаръ країў а Вестфаліеї ші а прінцесеї Катаріней, че єсте фіїа ръпосатўлўї країў дін Віртенберга. Тоцї карії щіў, кўмкъ реліціа рўшілор порўнчеще ка, прўнчії нъскўцї дін късъторії местекате съ се креаскъ нўмаї ѧн леціа греко-рўсеаскъ, прекўм ші кўмкъ каноанеле бісерічії апўсене порўнческ асеменеа ка, прўнчії нъскўцї дін късъторії местекате католіко-акатоліче съ се креаскъ нўмаї ѧн реліціа романо-католікъ, стътўръ деокамдатъ ла гѫндўрї ші лі се дещептъ кўріозітатеа де а кўноаще, каре дін доаъ реліціїаў ѧнгъдўіт ўна алтеіа, чеа романо-католікъ, саў чеа греко-рўсеаскъ. Графўл Демідоф ѧн сіне єсте нўмаї ўн ом; каўза лўї ѧнсъ атінце лўкрўрї реліціосе кў атѫта маї делікате, кў кѫт єсте маї маре ѧнкордареа ѧнтре капўл бісерічії греко-рўсещї ші ѧнтре патріархўл Ромії, ўрматъ дін проаспета десўніре а лъкўіторілор ўніцї дін Рўсіа. Кўм аў ісбўтіт графўл Демідоф? Лўмеа ворбеа мўлте спре вътъмареа аўкторітъції скаўнўлўї роман ші анўміт, кўмкъ графўл ар фі къпътат діспензаціе дѫнд сўме марї де банї (мії), фъръ а фі ѧндаторат а'шї креще прўнчії де амбеле пърцї ѧн реліціа католікъ. Кўртеа романъ се сімці прін ачесте вещї фоарте вътъматъ, ѧнкѫт нў'шї преціетъ а слобозі о нотъ деслўшітоаре аї ачестеї каўзе кътре солії тўтўрор пўтерілор ші ѧнсўш кътре ал Рўсіеї; адаосъ тотдеогатъ ші пўблікаціа тўтўрор докўментелор атінгътоаре де късъторіа маї сўс поменітъ ѧн оріцінал скоасе дін респектівеле протокоале. Дін ачелеаш се кўноаще кўмкъ графўл Демідоф аў пўс жўръмѫнт къ пе прўн-

чіі сăї дтжт пдрте бърбътеаскъ кът ші фемеіаскъ дї ва креще нумаї дн реліціа романо-католікъ їар' пе небастъса нічї одініоаръ нъ о ва împiedika дела слобода депріндере а реліціеї дн каре єсте нъскътъ шчл. Ачестеа сжнт ашa. Се спъне днсъ, кămкъ де мълтї орї нъмітъл граф аъ фъкът асеменеа фъгъдъінцъ дннаінтеа пароxълуї греко-рътеск дела соліа рътеаскъ, кămкъ ел ва креще пе прънчіі сăї парте бърбътеаскъ ші фемеіаскъ кърат дн леціа греко-рътеаскъ. Акămа віне дntребареа: дн че реліціе ва креще графъл Демідоф прънчіі пе карії дї ва да Домнезъ? Дтжта днкъ се ціе, кămкъ къртеа романъ нъ сфере пе графъл а маї петріче дн Рома, дін каре прічінъ джнсъл ші трекъ ла Флоренціа, унде се ші кънънаскъ нъ дн бісерікъ, чі нумаї дн каса прівatъ.

Негоцъл прін пасъл Тімішълуї.

Дн анъл мілітъреск 1840 дн контъмацъл Тіміш цінъръ лъзърет 6812 персоане, дntре каре одспецї де бăї ера 355; дн цара ромжнеаскъ аъ трекът 7312 персоане. — Експедіціі де мърфї с'аъ фъкът 7703. Бъкате с'аъ імпортат 12,408 ферделе кукуръз (порумб); 6114 ферд: мълаіъ; 132 ферд: грăу; 4 ферд: орз. Бумбак нелъкрат 333,974 пънцї; кжнепъ нехечелатъ 6208 п.; лжнъ ші міцї де одіе 566,289 п.; мътасъ нелъкратъ 192 п.; пеї де боъ, вакъ, бівол ші де кал 54,896 бъкъцї; пеї де одіе, мел, капръ ші де іед 139,251 бък.; пеї де інпъре, мжцъ сълбатікъ, єрмелін, бівріцъ ші гіхор 984 бък.; Опт балърї козї де вълпе; шапте балърї козї де шдер ші де бівріцъ; 49 пърекї пънъчї търчецї; 314 пънцї де кърцї ші хжртіе; 285 п. піатръ акръ; 8900 п. поташ; 96 бъкъцї арматърї де тотфеліъл; 195 п. фасоле; 2849 п. унт де лемн; 16 п. кафеа; 1675 п. лімонії, померанце ші гранате; 450 п. де карне ускатъ, съратъ ші афуматъ; 9137 п. де смокіне; 13,954 п. ікре де пеще (крап, цîъкъ); 3048 п. пещї проаспецї; 471,080 п. пеще сърat (морун, крап ш. а.); лемне проаспете де грădінъ дмпрежнъ ші пепенї 26,646 п.; міре лămърітъ 96,107 п.; коарне ші върфърї де коарне 15,496 п.; вітроїъ (аїъ) 114 п.; нъчї де рънд 5840 п.

(Ва урма).

Прецъл бъкатълор дн Брашов.

ла 31. Декемврїе к. н. (Дн сапї де валътъ.)

О гълiатъ де Ардіал.			Рф.	Кр.
Чеа маї фрумос	грăу	. . . .	7	30
„ де міжлок		. . .	6	48
„ де жос		. . . .	6	—
Окърiц			6	—
Окара			4	12
Орзъл			3	48
Овъсъл			2	36
Хірішка.			6	—
Мълаіъл			3	12
Кукурузъл			4	24

Къ ачест нумър пънем капът едіцієї

Gazetei de Transilvania

ші а

ФОІ

pentru Minte, Inima, shi Literatura

пе анъл 1841.

Доріторії де а маї прііми Фоіле ноастре ші пе анъл вііторїъ 1841, сжнт пофтіцї ка сă біне воіаскъ а пренумера дін време пе ла Докъріле цівте. — Абонаціа дн бъкъреці се фаче ла Длъї Іосіф Романов Либрарїъл, пе уліца Брашовенілор, їар дн Іаші ла Длъї Дімітріе Ніка ет комп. Либрарії.

РЕДАКТОР ГЕОРГІЪ БАРІЦ. ЕДІТОР Іоан Гът

bjbv